

що завдання викладача полягає в тому, щоб знайти максимум педагогічних ситуацій, у яких може бути реалізоване прагнення студента до активної пізнавальної діяльності. Викладач повинен постійно удосконалювати процес навчання, що дозволить студентам ефективно і якісно засвоювати програмний матеріал. Тому так важливо використовувати діалог в процесі навчання, який розвиває комунікативні та перцептивні вміння студентів.

Галина Єнчева

Канд. філол. наук, доцент

Ірина Струк

Національний авіаційний університет

м. Київ (Україна)

ДЕФОРМАЦІЯ АНОМАЛІЙ ДІАЛЕКТНОГО МОВЛЕННЯ ГОЛОВНИХ ТА ДРУГОРЯДНИХ ГЕРОЇВ М. ТВЕНА

Підґрунттям усіх мовленнєвих образів творів Марка Твена «Пригоди Тома Соєра» та «Пригоди Гекльберрі Фінна» є лексико-семантичні, граматичні та фонографічні аномалії діалектного мовлення, які власне свідчать про їхню територіальну, етнічну та соціальну приналежність. Декодувати глибинний зміст діалекту перекладач буде в змозі, лише зрозумівши і добре осмисливши внутрішній світ художніх персонажів.

Діалект як різновид загальнонародної мови створює комплекс труднощів для відтворення в перекладі. Окрім того, що перекладачеві необхідно відтворити характери героїв якнайточніше, потрібно ще й враховувати той факт, що діалект не лише характеризує життєву правду, внутрішній світ кожного героя окремо, а свідомо відбирається автором для відтворення їхньої соціальної або територіальної приналежності, і якщо перекладач не впорається з цим завданням, то і задум автора не буде повністю реалізовано в перекладі. При перекладі з англійської мови основна складність полягає в тому, що, «територіальна приналежність мовця не може бути відтворена в перекладі оскільки діалектні мови друготвору, якщо такі існують, будуть вказувати на цілком різну категорію людей [1, с. 127]». Відповідно, перш за все, перекладач має виходити з обставин конкретної ситуації, розмови, характеру і

характеристик співрозмовників, їхніх стосунків, соціального положення, емоцій, намірів і подібних факторів.

Переклад діалекту в романах «Пригоди Тома Сойєра» і «Пригоди Гекльберрі Фінна» – чи не найбільша проблема на шляху до цілковитого відтворення авторських інтенцій. Часто трапляється зміна стилістичної тональності першотвору в перекладі, а оскільки стиль, художня форма оригіналу завжди є змістовною, то будь-яка її модифікація безумовно впливає на сприйняття змісту.

Так, одним з героїв першого плану роману «Пригоди Гекльберрі Фінна» є чорношкірий раб Джім. Мова героя містить елементи афро-американського діалекту. Важливо, відмітити, що Джім – єдиний високодуховний дорослий у романі, який наділений моральними переконаннями і почуттями [4, с. 79]. Однак, перекладачі нерідко ігнорують авторську інтенцію і наділяють героя мовою, котра явно позбавлена чітких моральних орієнтирів. Наприклад: «*I doan k'yer what de widder say...*» [10, с. 53]; – «**Начхав я на те, що вдова казала...**» [6, с. 286]; – «**Та хай та вдова от що хочеш каже**» [7].

Україномовний Джім не повинний переступати меж поваги, обкреслених соціальним положенням, тому в розмові про свою хазяйку, він не може використовувати негативні фраземи типу: *начхав* або *та хай та вдова*. Зрештою, номінації з негативним забарвленням розширюють нормативне значення авторських фонографічних аномалій в перекладі, що є свідченням деформації авторського задуму.

Проаналізуємо мову другорядного персонажа твору «Пригоди Тома Сойєра» чорношкірого хлопчика-раба Джіма, фрагменти мови якого мають схожі деформативні характеристики: – «***Ole missis she'd take an' tar de head off'n me. 'Deed she would***» [9, с. 49]; – «**Вона мені голову відірве, їй-богу відірве!**» [5, с. 12]; – «**Стара пані мені голову відірвуть. Бачить Бог, одірвуть**» [6, с. 25]; – «**Вона мені голову відірве, їй-богу відірве!**» [8, с. 19].

У перекладах Ю. Корецького та І. Базилянської спостерігається часткова деформація образу, хлопчик вживає звертання в першій особі однини «*вона відірве*», що не пасує рабові, який навіть попри досить юний вік, має виражати ввічливість та повагу до своєї хазяйки; таку конотацію носить і наступна фонографічна аномалія «*їй-богу відірве*». Справді вдалою, на наш

погляд, є заміна аномалій діалектного мовлення *Ole missis she'd take an' tar de head off'n me. (She would take and tear the head off from me)* на українську пошанну множину «*стара пані мені голову відірвуть*».

Цікавим є аналіз мовних аномалій в мові другорядних героїв твору, що включає в себе внутрішній емоційний і почуттєвий стан. До прикладу, Тітка Поллі, під впливом емоцій, робить лексичну *milum/milam*, *hendered/hindered*, граматичну *you was/ you were* та фонографічну *'long/along* помилки: «*Here's a big **Milum** apple I've been saving for you Tom, if **you was** ever found again – now go **'long** to school. ... Go **'long** Sid, Mary, Tom – take yourselves of – you've **hendered** me long enough*» [9, с. 143]. У перекладі Ю. Корецького тітка Поллі говорить правильною мовою, серед емотивних засобів на лексичному рівні варто відмітити турботливий заклик героїні до своїх вихованців: «*Ось тобі велике яблуко, Томе! Я зберегла його на той випадок, коли ти зову повернешся додому. А тепер ідіть до школи... Ідіть же до школи, Сіде, Томе, Мері, ідіть мерщій, бо ви забарилися*» [5, с. 97]. Загалом, складається враження ніжної, турботливої та доброї жінки.

Разючим контрастом на цьому тлі виглядає переклад В. Митрофанова та І. Базилянської, в якому ми виділили несанкціоновано введені перекладачами елементи просторічної лексики, які навряд чи личать статечній жінці: «*Ось тобі, Томе, найбільше яблуко, я навмисне приберігала його на той випадок, якщо ти знайдешся. А тепер усі до школи... Ану, Сіде, Мері, Томе, забирайтеся звідси мерщій, он скільки часу я з вами згаяла!* [6, с. 122]; – «*Ось тобі, Томе, найбільше яблуко! Я приберігала його на той випадок, коли ти повернешся додому. А тепер усі мерщій до школи... Ну, йдіть, Сіде, Мері, Томе, забирайтеся звідси мерщій – ніколи мені з вами лясати*» [8, с. 131].

Таке трактування образу тітки Поллі суперечить авторській інтенції, оскільки образ героїні це прототип матері Марка Твена, яка назавжди залишилася для нього люблячою, лагідною, довірливою та щирою. У своїй автобіографії автор зазначає: «Мама ніколи не говорила гучних фраз, проте у неї був природний дар переконувати простими словами <...> Я змушував її говорити на діалекті, намагався придумати ще які-небудь удосконалення, але нічого не знайшов» [2].

Закцентуймо увагу на мові представників злочинного світу. Американський дослідник Д. Каркіт свідчить про те, що спорадичні фонографічні вкраплення елементів мови чорних рабів, в мові білих людей – чинники зовнішнього сприйняття низької культури та моралі останніх [3, с. 18]. Наприклад, серед персонажів в творі «Пригоди Гекльберрі Фінна», дії яких гідні осуду, слід виділити злочинців з пароплава «Вальтер Скотт», Короля, Герцога та ледацюг з Бріксвілла, а також Джо і Маффа Поттера в романі «Пригоди Тома Соєра». Автор використовує в їхній мові елементи діалекту «чорних», до прикладу: ледацюги з Бріксвілла вживають фонографічну аномалію *gwupe*, яка зустрічається лише в мові рабів. Теж саме можна сказати про палаталізацію в мові Джо і Маффа Поттера.

Проаналізуймо, як перекладацька неточність впливає на ступінь відтворення смислових та/або стилістичних доміант художнього образу індіанця Джо, носія примітивізованої системи цінностей на лексичному та граматичному рівнях тексту: «*Yes, and you done more than that. Five years ago you drove me away from your father's kitchen one night, when I come to ask for something to eat, and you said I warn't there for any good;<...> The Injun blood ain't in me for nothing. And now I've got you, and you got to settle, you know!*» [9, с. 96].

Мовленнєвий образ героя – запеклого брехуна та жорстокого вбивці, створюється автором за допомогою розмовних висловів *not to be for any good, not to be for nothing* та погрози *I've got you, and you got to settle*. В цьому контексті граматичні *you done, warn't, ain't* відхилення від норми видаються цілком доречними, адже акцентують увагу читача на головних моментах життя персонажа, які стали фактичною (образа), і природною (Джо – напівкровний (наполовину індіанець, наполовину білий)) причинами його злочинного наміру. В перекладі І. Базилянської маємо: ««Справді, заплатили, але у нас з вами є й інші рахунки. П'ять років тому я прийшов на кухню вашого батька – сподівався щось попоїсти, а ви мене прогнали. <...> Ні, даремно в мені індіанська кров! Тепер ви в мене в руках, і ми з вами поквитася, так і знайте!» [8, с. 77].

Аномальність мови героя передається через спорадичні просторічні елементи (*є рахунки, поквитатися*). Не зовсім зрозумілим є використання перекладачкою ввічливої етикетної

лексики (*заплатили, прийшов на кухню вашого батька, ви прогнали, так і знайте*), яка створює образ простого, ввічливого, тактовного, скромного і доброзичливого чоловіка, почуття якого були грубо ображені непорядністю лікаря Робінсона та його батька.

Отже, підсумовуємо, що фрагментарний аналіз головних та другорядних персонажів творів Марка Твена «Пригоди Тома Соєра» та «Пригоди Гекльберрі Фінна» дозволив виділити такі випадки зміни мовленнєвої особистості героїв, як надмірна експресивність статечної жінки, ввічливість злочинця та фамільярність раба.

Література

1. Комиссаров В.Н. Лингвистика перевода / В.Н. Комиссаров / Предисл. М.Я. Цвиллинга. Изд. 2-е, доп. – М.: Издательство ЛКИ, 2007. – 176 с.
2. Марк Твен. Из «Автобиографии» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.lib.ru/INPROZ/MARKTWAIN/autobiog.txt>
3. Carkeet D. The Dialects in Huckleberry Finn / D. Carkeet // American Literature, Vol. 51, No. 3, 1979. – P. 315-332.
4. Fisher Fishkin Sh. Was Huck Black?: Mark Twain and African-American Voices. – New York: Oxford University Press, 1993. – 270 p.
5. Твен М. Пригоди Тома Соєра / М. Твен ; [пер. з англ. Ю. Корецького]. – К. : Веселка, 1982. – 175 с.
6. Твен М. Пригоди Тома Соєра. Пригоди Гекльберрі Фінна / М. Твен ; [пер. з англ. І. Стешенко, В. Митрофанова]. – К. : Веселка, 1990. – 496 с.
7. Твен М. Пригоди Гекльберрі Фінна / М. Твен ; [пер. з англ. В. Левицької]. – К. : Країна Мрій, 2009. – 368 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bookz.ru/authors/tven-mark/prigodi-259/1-prigodi-259.html>
8. Твен М. Пригоди Тома Соєра. Пригоди Гекльберрі Фінна / М. Твен ; [пер. з англ. І. Базилянської]. – Х. : Школа, 2013. – 544 с.
9. Twain M. The adventures of Tom Sawyer / M. Twain ; [edited by P. Stoneley]. – New York : Oxford University Press, 2007. – 238 p.

10. Twain M. The adventures of Huckleberry Finn / M. Twain ; [edited by J. Manis]. – PA. : The Pennsylvania State University, 1998. – 204 p.

Юлія Жароїд

*Національний авіаційний університет
м. Київ (Україна)*

ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИЕ ЕДИНИЦЫ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА КАК СРЕДСТВО ЭМОЦИОНАЛЬНОЙ ВЫРАЗИТЕЛЬНОСТИ

Мир фразеологии велик и многообразен и является одним из источников приобщения изучающих иностранные языки к образцам выразительной речи изучаемого языка. Значение фразеологизмов состоит в том, чтобы придать эмоциональный окрас выражению, усилить его смысл.

С помощью фразеологических выражений, которые не переводятся дословно, а воспринимаются переосмыслено, усиливается эстетический аспект языка. С помощью идиом, как с помощью различных оттенков цветов, информационный аспект языка дополняется чувственно-интуитивным описанием нашего мира, нашей жизни. Мир фразеологии современного английского языка велик и многообразен, и каждый аспект его исследования, безусловно, заслуживает должного внимания.

Фразеология – это наука о фразеологических единицах (фразеологизмах), т.е. об устойчивых сочетаниях слов с осложненной семантикой, не образующихся по порождающим структурно-семантическим моделям переменных сочетаний. Фразеология – это сокровищница языка. Во фразеологизмах находит отражение история народа, своеобразие его культуры и быта.

Фразеология – чрезвычайно сложное явление, изучение которого требует своего метода исследования, а также использования данных других наук – лексикологии, грамматики, стилистики, фонетики, истории языка, истории, философии, логики и страноведения. Фразеология неотъемлемо связана с психологией. Ведь возникновение фразеологизмов обусловлено особенностью человеческой психики.

ІНОЗЕМНА ФІЛОЛОГІЯ

М. Акулова	РЕАЛИЗАЦІЯ ТАКТИКИ «СОЗДАНИЯ ПОЛОЖИТЕЛЬНОЙ ТОНАЛЬНОСТИ ОБЩЕНИЯ» ПРЕДСТАВИТЕЛЯМИ KIEZDEUTSCH	136
J. Atapp	INTERKULTURELLES LERNEN – EIN BEITRAG ZUR INTEGRATION	141
Н. Антоненко	ТЕОРІЯ МНОЖИННОГО ІНТЕЛЕКТУ Г. ГАРДНЕРА ЯК ОСНОВА ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО НАВЧАННЯ	143
I. Аргатюк	ВИКОРИСТАННЯ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ	148
О. Базілевич		
Н. Білоус	ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ АВІАЦІЙНОЇ ГАЛУЗІ	151
А. Бозуш		
О. Ковтун	КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ МОВНОЇ ОСВІТИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АВІАЦІЙНОЇ ГАЛУЗІ	156
Н. Борисенко	ПРОСТІР ПЕРСОНАЖНОГО МОВЛЕННЯ БРИТАНСЬКОЇ ДРАМИ	161
О. Бугайчук	СУЧАСНИЙ СТАН ЮРИДИЧНОЇ ЛЕКСИКОГРАФІЇ ТА ФРАЗЕОГРАФІЇ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ	164
H Wohlkorf	DIE DEUTSCHE SPRACHE UND IHRE DIALEKTE	170
J. Wohlkorf		
Т. Гармаш	ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІЗ ЛОГІСТИКИ ЗАИМСТВОВАННЯ ІЗ ФРАНЦУЗСЬКОГО ЯЗЫКА В РУССКОМ	175
Т. Григорьева		179
S. Grynyuk	FOREIGN LANGUAGE TEACHING AND LEARNING IN THE 21 ST CENTURY: BASIC ASPECTS	183
А. Давиденко	ВИКОРИСТАННЯ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ НА ЗАНЯТТЯХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	186
Г. Єнчева	ДЕФОРМАЦІЯ АНОМАЛІЙ ДІАЛЕКТНОГО МОВЛЕННЯ ГОЛОВНИХ ТА ДРУГОРЯДНИХ ГЕРОЇВ М. ТВЕНА	190
I. Струк		
Ю. Жароїд	ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИЕ ЕДИНИЦЫ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА КАК СРЕДСТВО ЭМОЦИОНАЛЬНОЙ ВЫРАЗИТЕЛЬНОСТИ	195
М. Желуденко	ФОРМИ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ В МЕТОДИЦІ ВИКЛАДАННЯ ДІМ	199
А. Світлак		
М. Желуденко	GRUPPENARBEIT ALS SOZIALFORM DES UNTERRICHTS	203
М. Горюнова		
О. Зеленська	ДО ПИТАННЯ ПРО МЕТОДИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У НЕМОВНИХ ВНЗ	207
Є. Іванов	ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	212
Ж. Іванова	ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	216